

Öğretmenlerin Okul İklimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Examining Teachers' Views on School Climate

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, İstanbul ili Kartal ilçesinde görev yapan öğretmenlerin diğer öğretmenlerle ve okul idaresiyle olan ilişkisinin öğretmenlerin okul iklimi algısına etkisini incelemektir. Tarama modelinde olan bu araştırmada katılımcılar, İstanbul ili Kartal ilçesindeki ortaokulu, köy ortaokulu ve imam hatip ortaokullarından toplam 21 öğretmen katılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında ilgili araştırmacı tarafından geliştirilecek bir yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları; okul ikliminin öğretmenler için “okuldaki enerjiyi ve sosyal ilişkileri, etkileşimli iletişimin olduğu bir ortamı ve kurumla çalışanların uyumlu olduğu, okullarda genel olarak hakim olan iklimin sıcak ve samimi, mutlu ve huzurlu, uyumlu ve aile sıcaklığı içerisinde olduğu, okullarda öğretmenler arasındaki ilişkiler sıkı ve kuvvetli ve işbirliğinin, sevgi ve saygının hakim olduğu, okullarda herhangi bir sorunla karşılaşıldığında sorunların genellikle uyum içerisinde ve çözüm odaklı olarak çözüldüğü, okullarda yeni gelen öğretmenlerin samimi ve sıcak bir şekilde karşılandığı ve okullarda okul ikliminin geliştirilmesi için sosyal etkinlikler düzenlenerek, anlayış, yardımlaşma ve empati ile hareket edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul İklimi, Algı, Sosyal İlişki

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of the relationship of teachers working in Kartal district of İstanbul with other teachers and school administration on teachers' perception of school climate. In this research, which is in the scanning model, the participants participated in a total of 21 teachers from the secondary school, village secondary school and imam hatip secondary schools in Kartal district of İstanbul. A semi-structured interview form developed by the researcher was used to collect the research data. Content analysis and descriptive analysis were used in the analysis of the research data.

Research results; For teachers, the school climate is “energy and social relations at the school, an environment with interactive communication and the employees with the institution are harmonious, the climate prevailing in schools is warm and sincere, happy and peaceful, harmonious and in family warmth, the relations between teachers in schools are tight and strong. and cooperation, love and respect prevail, when any problem is encountered in schools, problems are usually solved in harmony and solution-oriented, new teachers are welcomed in a sincere and warm way, and social activities are organized in schools to improve the school climate, with understanding, cooperation and empathy. It is clear that action must be taken.

Keywords: School Climate, Perception, Social Relationship

GİRİŞ

Problem Durumu

Bir örgüt olarak değerlendirdiğimiz okulların en önemli unsurunu olan öğretmenlerin, bulunduğu örgütü algılayış şekli okul ikliminin olumlu ya da olumsuz yönde etkileyecek en önemli etkendir. Olumlu yönde gelişmiş bir okul iklimi işbirliği, yaratıcılık, öğretmenlerin mesleki başarısı ve öğrencilerin akademik başarısı gibi birçok faktörü olumlu yönde etkileyecektir. Olumlu okul iklimi algısının oluşmasını etkileyecek birçok faktörden söz edebiliriz. Okul ikliminin bileşenlerini düşündüğümüzde öğretmenler, öğrenciler, okul idarecileri, veliler ve okulda çalışan diğer personeller bile okul iklimini etkileyecektir. Ayrıca okulların açık bir sistem olduğunu düşündüğümüzde bulunduğu toplum da okul iklimini etkileyecek unsurlardan sayılabilir. Olumlu bir okul iklimi oluşturulmasında okulun baş aktörlerinden biri olarak kabul ettiğimiz öğretmenlerin okula karşı algıları şüphesiz çok önemlidir. Bu algının olumlu ve olumsuz yönde gelişmesinde öğretmenlerin birbirleriyle ve okul idaresiyle kurulan ilişkilerin önemli bir yeri vardır. Kurulan ilişkilerin öğretmenlerde okul iklimine karşı oluşacak algıyı etkileyip etkilemediği veya ne kadar etkilediğini bilmek olumlu bir örgüt iklimi geliştirmek için büyük önem taşımaktadır.

Ramazan Tatlı¹
İsmail Doğaner²
Osman Yıldırım³
Eren Mahmutoğlu⁴
Nuriye Doğan⁵
İbrahim Arslan⁶

How to Cite This Article

Tatlı, R., Doğaner, İ., Yıldırım, O., Mahmutoğlu, E., Doğan, N. & Arslan, İ. (2023). “Öğretmenlerin Okul İklimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:109; pp:6268-6278. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.68847>

Arrival: 12 February 2023
Published: 28 March 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Okul Müdürü, Antalya Döşemealtı Yeşilbayır İlkokulu, Antalya/Türkiye, ORCID NO 0000-0002-6726-2027

² Okul Müdürü, İstanbul Avcılar Borsa İstanbul Özel Eğitim Uygulama Okulu, İstanbul/Türkiye ORCID NO: 0009-0007-6562-4630

³ Okul Müdürü, Gürpınar Azime Yılmaz ilkokulu, İstanbul/Türkiye ORCID NO: 0009-0008-1949-6137

⁴ Okul Müdürü, İSTANBUL SULTANGAZİ Nene Hatun Anaokulu İstanbul/Türkiye ORCID NO:0009-0008-7679-3322

⁵ Okul Müdürü, İstanbul Silivri Abdullah Aliye Can Anaokulu, İstanbul/Türkiye ORCID NO:0009-0002-8309-0664

⁶ Okul Müdürü, Tekeli Şehit Er İbrahim Kocagöbek İlkokulu İzmir/Türkiye ORCID NO:0009-0009-3020-0314

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, İstanbul ili Kartal ilçesinde görev yapan öğretmenlerin diğer öğretmenlerle ve okul idaresiyle olan ilişkisinin öğretmenlerin okul iklimi algısına etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

- ✓ Öğretmenlerin okul iklimi algısında paydaşlarıyla kurduğu ilişkiler ne düzeyde etkilidir?
- ✓ Öğretmenlerin okul iklimi algısında okul idaresiyle kurduğu ilişkiler ne düzeyde etkilidir?
- ✓ Öğretmenlerin okul iklimi algısını olumlu yönde değiştirmek için neler yapılabilir?

Araştırmanın Önemi

Araştırmalara göre okulun temel bileşenlerinden biri olan öğretmenlerin olumlu bir okul iklimi algısı oluşturulmasının gerek psikolojik gerek akademik yönden gelişme sağlayacaktır. Bu algının oluşmasını sağlayan değişkenleri araştırıp bulmak sosyal bir örgüt olan okullara önemli bir katkı sağlayacaktır.

Türkiye’de okul iklimi kavramının son yıllarda gündeme geldiğini bu bağlamda yapılan araştırmaların yetersiz kaldığını görmekteyiz. Ayrıca okul iklimi algısı farklı boyutlar içerdiğinden yapılan araştırmalarda bütün boyutları incelemek mümkün olmamıştır. Bu araştırmada öğretmenlerin okul iklimi algıları okulda birbirleriyle ve yöneticilerle kurdukları sosyal ilişkiler açısından değerlendirilecek, elde edilen veriler, sonuçlar ve değerlendirmeler okul iklimi algısı ile ilgili yapılan çalışmalara katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte İstanbul ili Kartal ilçesindeki öğretmenlerin okul iklimi algılarının sosyal boyutla ilişkisinin hangi düzeyde olduğu hakkında bilgi verecektir.

Ayrıca öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve mesleki kıdemlerinin okul iklimi algısı üzerinde etkili olup olmadığı hakkında bilgi edinilmesini sağlayacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma İstanbul ili Kartal ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı çalışan öğretmenlerle sınırlıdır.

Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin dürüst ve samimi cevaplar verdiği varsayılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyal ilişki kurmada problem yaşamadığı varsayılmaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Okul İklimi Kavramı

Örgüt iklimi kavramı, okul iklimi kavramından önce gelir. Topçuu’ya göre (2019: 28), “Örgüt iklimi kavramı 1960’lı yıllarda geliştirilmiş ancak kısa sürede teorisyenlerin, araştırmacıların ve uygulayıcıların ilgisini çekmiş ve konu hakkında birçok teorik ve deneysel çalışma yapılmıştır. örgüt kültürü net değildir.

Okul ortamı kavramı üzerine yapılan ilk araştırmalar bu kavramı tam olarak içermese de, Pace ve Stern okul ortamındaki baskılar, uygulamalar ve politikalar ile öğrencilerin hedeflere ulaşma eğilimleri arasındaki ilişkiyi araştırmış ve araştırmışlardır. Okul ortamı kavramı üzerine yapılan ilk ve en önemli çalışma Halpin ve Croft’a aittir. Araştırmalara göre “bir okulun iklimi, okulun karakteridir.” (Halpin ve Croft, 1963). Ayrıca okul ortamını dört farklı sınıf düzeyine ayırmışlardır. Enerjik ve canlı bir organizasyon olarak açıklık kültürü, grubun liderden daha öne çıktığı bir özerklik iklimi, insanlıktan uzaklaştırma ve görev odaklı yönetim iklimi, Liderin hakim olduğu sıcak bir iklim, kapalı bir iklim. organizasyon tamamen ilgisiz.

Bu dönemde örgüt iklimi ile ilgili bir başka önemli çalışma da Gilmer tarafından yapılmıştır. Örgüt kültürü, bir örgütü diğerlerinden ayıran ve örgüt içindeki insanların davranışlarını etkileyen bir özellik olarak tanımlanmaktadır. Hoy ve Miskel’e (1996) göre, "Örgüt iklimi, bir örgütü diğerlerinden ayıran ve üyelerinin davranışlarını etkileyen içsel özellikler kümesidir. Sabittir ve bir bütün olarak okulun kalitesini katılımcıların yaşadıkları belirler. kolektif eylem algılarının tanımlar ve okuldaki tutum ve davranışları etkiler.

Öğretmenlerin Okul İklimi Algılarıyla İlgili Yapılan Çalışmaların Sonuçları

Okul iklimi kavramını gördüğümüz ilk ve en önemli çalışmayı yapan Halpin ve Croft’un öğretmen algılarını açık ve kapalı iklim algısına sahip öğretmenler olarak sınıflandırmışlardır. Açık iklim, hedeflerine doğru ilerleyen enerjik, canlı bir organizasyonu anlatır; ve grup üyelerinin sosyal ihtiyaçlarını karşılar. Liderlik eylemleri hem gruptan hem liderden kolay ve uygun bir şekilde ortaya çıkar. Görev başarısı ve sosyal memnuniyet kolayca ve

neredeyse zahmetsizce elde edilir. Bu iklimin temel özelliği, tüm üyeler arasında meydana gelen davranışının özgünlüğüdür. Kapalı iklim, yüksek derecede karakterizedir; örgütün üyeleri ilgisizdir. Grup üyeleri, görev başarısından kaynaklanan memnuniyeti ve sosyal ihtiyaç memnuniyetini yaşamazlar. Örgüt hareketsizdir ve bir kişiliğe sahip değildir.

Araştırmada okul iklimini açık ve kapalı olarak algılayan öğretmenlerin kişisel farklılıklarına işaret edilmiştir. Okul iklimini açık olarak algılayan ve değerlendiren bir okulda çalışan öğretmenlerin daha pozitif, rahat, daha az gergin ve yoğun duygulara sahiptir. Kişisel olarak tehdit algılamazlar ve çok kontrollüdürler. Hükmetmeye, sert ve iddialı olmaya çok az ihtiyaç duyarlar. Bu ortam öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan yaşayan bir okul ortamıdır. Diğer taraftan okul iklimini kapalı algılayan öğretmenler kendi örgütlerine karşı ilgisizdir. Açık algılayanlara göre daha baskın ve sert olma eğilimindedirler. Daha gergindirler ve daha az duygusal oluşum gösterirler. Bu öğretmenler, eğitim ve öğretim ruhunu baskılayıp durdurabilirken açık iklim algısına sahip öğretmenler sosyal ihtiyaçlarını iyi belirleyip okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinde liderlik yaparlar. Açık iklim, öğretmenlerin içe dönük ve dışa dönük davranışsal tepkilerinde kaygılarına önemli ölçüde katkı sağlar. Bu kaygı zararlı ve zihinsel zayıflık olarak düşünülmemelidir. Kaygı öğrenme ile ilgilidir; başarıyı, rekabeti ve ortak yararı teşvik eden itici bir güçtür. Bu durumda açık iklim algısına sahip öğretmenler kişisel hedefleri için çok çalışan bir gurup olarak görülür. Kısaca, bu gurup enerjik, hırslı ve okul faaliyetlerinde aktif yer alır. Kapalı iklim algılayan öğretmenler ise kendi rollerinden geri çekilip yalıtılmıştır. Daha çok savunma ve erteleme davranışı gösterirler. Gösterdikleri davranışlar okulun ortak yararından çok kişisel kazanç içerir. (Halpin ve Croft, 1963).

Hoy ve Hannum'un 1997 çalışmasının sonuçlarına baktığımızda olumlu bir okul iklimini 'sağlıklı' kavramıyla tanımladığını görmekteyiz. Hoy ve Hannum'a göre sağlıklı bir okul, teknik, yönetsel ve kurumsal düzeylerin uyumlu olduğu ve yıkıcı dış etkilerle başarılı bir şekilde başa çıkan ve enerjilerini misyonunu gerçekleştirmeye yönlendirmiş bir yapıdır. Sağlıklı okullarda öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve topluluklar birlikte, yapıcı bir şekilde çalışırlar. Okul sağlığı akademik başarıyı destekliyor gibi görünse de, okullardaki sağlıklı kişilerarası etkileşimler etkisi göz ardı edilmemelidir. Sağlıklı okullar; öğrencilerin kendileri ve öğretmenleri hakkında iyi hissettikleri, öğretmenlerin öğrenciler hakkında iyi hissettikleri, öğrencilerin başarılı olma becerilerine güvendikleri, öğretmenler ve yöneticiler arasında güvenin yüksek olduğu yerlerdir. Yöneticilerin okullarının iklimini değerlendirmek için resmi veya gayri resmi araçlar kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın, okulların dört önemli özelliğinin sürekli izlenmesi gerekmektedir. Akademik başarı için içsel baskı, başarı için topluluk baskısı, öğretmenlerin bağlılığı ve kaynak desteği, bağımsız ve aynı zamanda öğrenci başarısını teşvik eden temel bileşenlerdir. Temel etkilere bu dört önemli örgütsel özellik aracılık eder, böylece okullardaki liderlik davranışının öğrenci başarısı ile ilgili dolaylı etkisinin bir kez daha altını çizer.

Aydın'ın 1993'te yaptığı araştırmada öğretmenleri düşük morale sahip olanlar ve yüksek morale sahip olarak ayırarak değerlendirmiştir. İki durumun belirtilerini şu şekilde anlatmıştır;

Düşük moral: Öğretmenlerin yaptığı not değerlendirmelerinin kasıtlı olarak gerçekten uzak olması, yakınmaların yoğunluğu, görev almada isteksizlik, çatışmalar, istifalar, gruplaşmalar, şikayet ve eleştirilerin artması, göreve karşı ilgisizlik, gizli toplantılar, okul konusunda olumsuz yorumlar.

Yüksek Moral: Başkalarına yardım etmeye isteklilik, iş birliği ruhu, mesleğini isteyerek yapma ve gelişmeye isteklilik, meslektaşlarıyla iyi ilişkiler kurma, gurupla bütünlük ve uyum içinde olma, sorunlara karşı olumlu ve yapıcı olma, başkalarının başarısından mutlu olma, sorunlarını herkese rahatça anlatabilme. (Aydın, 1993: 112-113; Akt. Topcu, 2019)

Yapılan araştırmaları değerlendirdiğimizde öğretmenlerin okul iklimi algısının moral, motivasyon, örgüt sağlığı, işle bütünleşme yada iş doyumunu açısından incelenip değerlendirildiğini görmekteyiz. Türkiye'de son yıllardaki çalışmalarda daha ağırlıklı olarak gündeme gelen okul iklimi kavramı ve boyutları hala tam olarak keşfedilmemiş bir konudur. Her okulun kendine özgü bir sistem olduğunu düşündüğümüzde okul iklimi konusunda aydınlatılması gereken çok değişken olduğu düşünmek akıllıca bir öngörü olur.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada öğretmenlerin okul iklimi algılarının paydaşlarıyla ve okul idaresiyle kurdukları sosyal ilişkiler boyutunda araştırmaya yönelik olgusal süreç olarak nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür. Başka bir deyişle nitel araştırma, teori oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım, 1999). Nitel

araştırmacılar verileri tümevarımsal olarak analiz ederler. Çalışmaya başlamadan önce ortaya koyulan hipotezleri kanıtlamak ya da çürütmek için veri ya da kanıt toplamazlar. Aksine bir araya getirilen özelliklerin birlikte gruplanması ile soyutlamalar oluşturulur. Veri analiz süreci bir huniye benzer. Başlangıçta her şey açıktır, bitime doğru ise daha direkt ve belirgindir (Işık ve Semerci, 2019).

Çalışma Grubu

Araştırmamanın çalışma grubunu İstanbul ili Kartal ilçelerinde görev yapan imam hatip ortaokulu, köy ortaokulu ve ilçe ortaokulu öğretmenlerinden toplam 21 kişiden oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşmede eğer görüşmecilerden belirli bir bilgi elde etmek isteniyorsa yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılması uygundur. “Yarı yapılandırılmış” terimi bir dereceye kadar görüşme sorularının standartlaştırılmasını, bir dereceye kadar da bu soruların görüşmeyi yapan kişi tarafından cevaba açık bırakılmasını önerir (Wengraf, 2001, 62; Akt. Işık ve Semerci, 2019). Uygulama öncesinde proje danışmanının görüşleri alınıp gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme formunda önceki yıllarda yapılan bilimsel araştırmalar çerçevesinde, okul iklimi, öğretmenlerin paydaşlarıyla kurduğu sosyal ilişkiler, öğretmenlerin okul idarecileriyle kurduğu sosyal ilişkiler hakkında görüşlerini almaya yönelik sorular sorulmuştur. Bu bağlamda üç temel temayı yansıtacak beş soru hazırlanmıştır.

Veri analizi

Elde edilen veriler araştırmanın kapsamı doğrultusunda betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin önceden oluşturulan temalara göre özetlenip yorumlandığı, sebep-sonuç ilişkilerinin incelenerek sonuca ulaşılmasına imkân veren analizlerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Betimsel analiz yöntemlerinden olan içerik analizi yapılarak değerlendirilmiş ve çalışma sonucunda önerilerde bulunulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış formda bulunan sorulara katılımcıların verdikleri cevaplar sonucu oluşturulan tema ve kodlar tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: “Okul iklimi sizce ne anlam ifade ediyor? Kısaca açıklayabilir misiniz?”

Okul iklimi sizce ne anlam ifade ediyor? Kısaca açıklayabilir misiniz.		f
İmam Hatip Ortaokulu Öğretmen görüşleri		
1	Okuldaki enerjiyi ve sosyal ilişkileri (Ö1,Ö3,Ö4,Ö7)	4
2	Okulun öğretmen öğrenci ve okul yönetimi ile arasındaki iletişim, sözlü ifadeleri, aralarındaki alışveriş, jargon, yapılan törenlerin ritüellerin tamamı (Ö2,Ö6,Ö7)	3
Okul iklimi sizce ne anlam ifade ediyor? Kısaca açıklayabilir misiniz.		f
Köydeki Ortaokul Öğretmen Görüşleri		
1	Etkileşimli iletişimin olduğu bir ortam (Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	5
2	Yenilik ve ilerlemeyi (Ö1,Ö3)	2
Okul iklimi sizce ne anlam ifade ediyor? Kısaca açıklayabilir misiniz.		f
İlçedeki Ortaokul Öğretmen Görüşleri		
1	Kurumda çalışanların uyumunu (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6)	5
2	Okulda aile ortamı (Ö1,Ö7)	2

Katılımcıların, Okul iklimi sizce ne anlam ifade ediyor? Kısaca açıklayabilir misiniz? Sorusuna öğretmenlerin yüksek frekanslı cevapları incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Okuldaki enerjiyi ve sosyal ilişkileri”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Etkileşimli iletişimin olduğu bir ortam”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Kurumda çalışanların uyumunu” ağırlıklı olarak ifade ettiği görülmektedir.

Okul iklimi sizce ne anlam ifade ediyor? Kısaca açıklayabilir misiniz? Sorusuna ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçış aşağıdaki gibidir.

İmam Hatip;

“Okuldaki sosyal-kültürel-psikolojik-pozitif-negatif enerji. Güven veren ortam. Sosyal ilişkiler. Okul iklimi ,eğitim - öğretim faaliyetleri yürütülürken idare, öğrenci, öğretmen ve veli memnuniyetinin bir arada yürütülebilmesini ifade ediyor.” (Ö1,Ö3,Ö4,Ö5)

Köy Ortaokulu

“Çalışma saatlerinde kendimi güvende hissettiğim, mutlu olduğum, paylaşımında bulunup istifade ettiğim bir yer... Okulun kültürel iletişimi. Etkileşimli iletişimin olduğu bir ortam. Okulda çalışan tüm personelin kuruma ve

kurumdaki diğer kişilere karşı uyumlu davranışlar sergilemesi ve okul ortamına uyum sağlamasıdır.” (Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

İlçe Ortaokulu

“Kurumda çalışanların uyumu. Veli, öğrenci, öğretmen, idare, çalışan gibi okulu oluşturan kişilerin uyumu. Samimiyet ve görev bilinciyle hareket eden bir personele sahip. Okuldaki öğretmen, öğrenciler ve yöneticilerin birbiriyle uyumu. Çalışma ortamındaki paydaşların birbiri ve ast ve üstleri ile ilgili tüm ilişkileri “ (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6)

Tablo 2: “ Okulunuza hâkim olan iklim hakkında görüşleriniz nelerdir?(Okulunuzu diğer okullardan ayıran özellikleri de belirtiniz.)”

Okulunuza hâkim olan iklim hakkında görüşleriniz nelerdir?(Okulunuzu diğer okullardan ayıran özellikleri de belirtiniz.)		f
İmam Hatip Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Sıcak ve samimi bir iklim (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7)	5
2	Negatif enerjisi yüksek olan bir okul (Ö1,Ö6)	2
Okulunuza hâkim olan iklim hakkında görüşleriniz nelerdir?(Okulunuzu diğer okullardan ayıran özellikleri de belirtiniz.)		f
Köy Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Mutlu ve huzurlu bir iklim (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7
Okulunuza hâkim olan iklim hakkında görüşleriniz nelerdir?(Okulunuzu diğer okullardan ayıran özellikleri de belirtiniz.)		f
İlçe Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Uyumlu ve aile sıcaklığı olan bir okul (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5)	5
2	Suriyeli göçmen öğrencilerin çok olması nedeniyle iletişim sıkıntıları mevcut o yüzden olumlu bir iklim bulunduğu söylenemez (Ö6,Ö7)	2

Öğretmenlerin okulunuza hâkim olan iklim hakkında görüşleriniz nelerdir? (Okulunuzu diğer okullardan ayıran özellikleri de belirtiniz.) Sorusuna yüksek frekanslı cevapları incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Sıcak ve samimi bir iklim”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Mutlu ve huzurlu bir iklim”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Uyumlu ve aile sıcaklığı olan bir okul ” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir.

Okulunuza hâkim olan iklim hakkında görüşleriniz nelerdir?(Okulunuzu diğer okullardan ayıran özellikleri de belirtiniz? Sorusuna ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçışağıdaki gibidir.

İmam Hatip Ortaokulu öğretmenleri;

“Okulumuz küçük ve iletişim yönünden çapraz dikey ve yatay iletişimin hissedilmediği, herkesin görevini rahatça yapabildiği, hiyerarşi hissedilmeye, bürokrasinin en son geldiği, sıcak ve samimi bir iklimi vardır. Kendi sınıfından olmayan birçok öğrenciyi rahatlıkla tanır, gözlemler ve işbirliği yapmaya imkân tanır. Adaletli ve ılıman bir iklim. Öğretmenler arası samimiyet ve her konuda birbirine destek olmaları. Pozitif. Okula hakim olan iklim yukarıdan aşağıya doğru idareden başlayıp, öğretmen, öğrenci ve veli şeklinde ilerlediğinden. İdareyle uyumlu çalışıldığında çok daha mutlu, huzurlu olan bir öğretmen.” (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7)

Köy Ortaokulu Öğretmenleri;

“Mutlu, huzurlu bir okul iklimi demek. Okulumu diğer okullardan ayıran özellik samimiyet, anlayış olabilir. Üretim, saygı. Pozitif bir iklim. Proje okulu olmamızdan dolayı sürekli iletişim halindeyiz. Öğrencilerimiz, öğretmenlerimiz, yöneticilerimizin arasında sevgi saygı çerçevesinde bir öğrenme ortamına sahibim. Rahat bir iletişim dilimiz var. İdare ve öğretmenlerin ve de çalışanların birbirlerine karşı anlayışlı olmaları ve okulu benimseyip sahiplenmeleri. İlmli “ (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

İlçe Ortaokulu öğretmenleri

“Okulumuzdaki yönetici ve öğretmenlerin kurum un tarihi köklerine bağlı ve personelin birbiriyle uyumlu bir şekilde çalışması. Aile sıcaklığı olan bir okul. Çok iyi arkadaşlık ilişkileri” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5).

Tablo 3: “ Okulunuzda öğretmenler arasındaki ilişkiler nasıldır? İşbirliğinin düzeyi hakkında neler söylemek istersiniz?”

Okulunuzda öğretmenler arasındaki ilişkiler nasıldır? İşbirliğinin düzeyi hakkında neler söylemek istersiniz		f
İmam Hatip Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	İletişim sıkı ve kuvvetli, işbirliği hakim (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	6
2	Kıskançlığın ön planda olduğu bir okul (Ö1)	1
Okulunuzda öğretmenler arasındaki ilişkiler nasıldır? İşbirliğinin düzeyi hakkında neler söylemek istersiniz		f
Köy Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Sevgi- saygı ve güven üçgeninde olumlu (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7
Okulunuzda öğretmenler arasındaki ilişkiler nasıldır? İşbirliğinin düzeyi hakkında neler söylemek istersiniz		f
İlçe Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Dayanışmanın ve işbirliğinin hakim olduğu şekilde (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7

Öğretmenlerin okulunuzda öğretmenler arasındaki ilişkiler nasıldır? İşbirliğinin düzeyi hakkında neler söylemek istersiniz? Sorusuna yüksek frekanslı cevapları incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “İletişim sıkı ve kuvvetli, işbirliği hakim”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Sevgi- saygı ve güven üçgeninde olumlu”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Dayanışmanın ve işbirliğinin hakim olduğu” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin, okulunuzda öğretmenler arasındaki ilişkiler nasıldır? İşbirliğinin düzeyi hakkında neler söylemek istersiniz? Sorusuna ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçışağıdaki gibidir.

İmam Hatip Ortaokulu öğretmenleri;

“İletişim sıkı ve kuvvetlidir. İşbirliği hâkimdir. Herkes işinde uzman olup kendi alanında en iyi işi icra etmektedir. Herkes birbirine tamamen güvenir. Olumlu. Gayet güzel. Gayet iyi olumlu. Öğretmenler arasında pozitif bir ilişki olmasına rağmen, okul işleriyle ilgili ürünlerde yardımlaşma ve işbirliğinin olduğunu söylemek pek mümkün değil. Okulumuzda ki ilişkiler destek üzerine kurulu, birbirimizin açığını bulma değil açığını kapatmak üzerine çalışıyoruz. İşbirliğimiz her konuda tam destek vererek, birbirimizin işlerini kolaylaştırmaya çalışıyoruz”

(Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

Köy Ortaokulu Öğretmenleri;

“Saygı-sevgi ve güven üçgeninde devam ediyor. Olumlu. Herkes birbiriyle işbirliği içinde. İşbirliği her zaman herkes için var. Paylaşımçı , özverili .farklı görüşlerle çok çeşitli zengin bir skala mevcut. Gayet samimi, özellikle zor zamanlarda herkesin seferber olması. Güzel. Öğretmenler arası iletişimin samimi olduğu bir okuldur. Meslek öğretmenlerinin derse aynı anda 3 kişi girmeleri bir avantaja dönüşürken kültür öğretmenleri bu konuda dezavantajlı durumdadır. Buna rağmen tüm öğretmenlerimiz iş birliği içinde çalışmaktadırlar.”

İlçe Ortaokulu öğretmenleri

“Sevgi ve saygı. Çoğunlukla birbirlerine yardımcı olurlar. Öğretmenler genellikle birbirine yardımcı ve destek olurlar. İşbirliğini her zaman görebiliriz. Menfaat gözetmeksizin bir dayanışma içinde çalışan bir ekip var. Herkes üzerine düşen görevi yerine getirir, birbirlerine yardımcı olurlar. Bir arada çalışmaktan mutluluk duyan bir çalışma grubu var.” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5)

Tablo 4: “ Okulda bir sorunla karşılaştığınızda yönetici ve öğretmenlerin tavırları nasıldır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)?”

Okulda bir sorunla karşılaştığınızda yönetici ve öğretmenlerin tavırları nasıldır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)		f
İmam Hatip Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Hem yöneticiler hem de öğretmenler anlayışlı ve hakkaniyetli bir şekilde iletişim içinde çözülmeye çalışılır (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7
Okulda bir sorunla karşılaştığınızda yönetici ve öğretmenlerin tavırları nasıldır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)		f
Köy Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Çözüm odaklı ve uyum içerisinde (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7
Okulda bir sorunla karşılaştığınızda yönetici ve öğretmenlerin tavırları nasıldır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)		f
İlçe Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	İşbirliği içerisinde ve konuşularak çözüme ulaştırılır (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7

Öğretmenlerin; okulda bir sorunla karşılaştığınızda yönetici ve öğretmenlerin tavırları nasıldır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız) Sorusuna yüksek frekanslı cevapları incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “hem yöneticiler hem de öğretmenler açısından anlayışlı ve hakkaniyetli bir şekilde iletişim içinde çözülmeye çalışılır”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “çözüm odaklı ve uyum içerisinde”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “işbirliği içerisinde ve konuşularak çözüme ulaştırılır” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir.

Okulda bir sorunla karşılaştığınızda yönetici ve öğretmenlerin tavırları nasıldır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız) Sorusuna ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçışağıdaki gibidir.

İmam Hatip Ortaokulu öğretmenleri;

“Herkes elbirliği ile sorunun üstesinden gelmek için dayanışma içinde çalışır. Yönetim ve öğretmenler ortak hareket eder. Ters düşmez. Anlayışlı ve hakkaniyetli. Konuşulur. Genellikle olumlu. Öğretmenler iyi bir dinleyici ancak çözüm odaklı değil, idareciler kendi aralarında ortak bir fikir geliştirebilirse sorunlara çözüm odaklı

yaklaşabilirler. Yöneticiler sorunu gidermeye yönelik faaliyetler, öğretmenlerde destek vererek. Bugün yaşanan sorunu yarın ben de yaşayabilirim ve yanındayım şeklinde oluyor.” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

Köy Ortaokulu Öğretmenleri;

“Yöneticiler çözüm odaklı. Öğretmenler iş paylaşımı ve uyum içinde. Yöneticilerin tavrı yapıcı soruna çözüm bulan öğretmenlerin tavrı da yapıcı alternatif çözümler. Yöneticilerimiz ateşi kıvılcımken söndürüyor. Problemler büyümüyor. Ve olumlama ve bize kazanç olarak geri dönüyor. Her ikisi de ellerinden gelen gayreti göstermek için istekli ve iş bitirici olmaları. Problemi çözmeye yönelik. Okulumuz yöneticileri destekleyici ve çözüm bulan tavırlara sahiptir.” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

İlçe Ortaokulu öğretmenleri

“Yöneticiler yasal prosedürün gerektirdiği kuralları uygular, veli okul iş birliğine önem verir. Öğretmenler sorunun çözümünde yöneticilerden yardım alırlar. Konuşarak çözülür. Herkes dinlenir. İş birliği yaparak sorun çözümüne odaklanılır. Öğretmenler genellikle rehber öğretmenle işbirliği içinde çocuk ve gerekirse aileyle görüşerek çözüme ulaşmaya çalışırlar. Öğretmenlerin çözümsüz kaldığı noktada idare devreye girer ve mutlaka aileyle rehber öğretmen eşliğinde yüz yüze görüşerek gerekli tedbirleri almaya çalışır. Yöneticilerimiz her türlü yardıma açık, Öğretmenlerimizin çoğu sorun çözüme odaklı.” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

Tablo 5: “ Okula yeni gelen öğretmenler okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nasıl karşılanır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)?”

Okula yeni gelen öğretmenler okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nasıl karşılanır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)		f
İmam Hatip Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Sıcak ve Samimi bir şekilde karşılanırlar (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7
Okula yeni gelen öğretmenler okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nasıl karşılanır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)		f
Köy Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Sıcak ve Samimi bir şekilde karşılanırlar (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7
Okula yeni gelen öğretmenler okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nasıl karşılanır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)		f
İlçe Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Sıcak bir şekilde karşılanırlar ve her türlü yardımcı olunur (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7

Öğretmenlerin; Okula yeni gelen öğretmenler okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nasıl karşılanır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)? Sorusuna yüksek frekanslı cevapları incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Sıcak ve Samimi bir şekilde karşılanırlar”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Sıcak ve Samimi bir şekilde karşılanırlar”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Sıcak bir şekilde karşılanırlar ve her türlü yardımcı olunur” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir.

Okula yeni gelen öğretmenler okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nasıl karşılanır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)? Sorusuna ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçışa aşağıdaki gibidir.

İmam Hatip Ortaokulu öğretmenleri;

“Sıcak ve samimi karşılanır, hepsi aynı samimiyeti gösterir. Her iki kısım da. Hoşgeldin denenerek yardımcı olunur. Gayet içten samimi. Olumlu. Her iki tarafta da memnuniyetle karşılanır. Yöneticiler adaptasyonunu kolaylaştırmaya çalışırken, öğretmenler samimiyet ve işbirliği ile bu süreci kolaylaştırmaya çalışıyor” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

Köy Ortaokulu Öğretmenleri;

“Kucaklayıcı okul ortamı şeklinde sıcak ve samimi. Yöneticiler ilgili davranır öğretmenler güler yüzlü içten. Sıcak, samimi içten. Görev dağılımında eşitlikçi. Gayet samimi içten ve kucaklayıcı. İyi. Sıcak bir karşılama ile karşılanır. Yöneticiler yeni öğretmene kurum kültürünü anlatırlar. Her türlü problem durumunda öğretmenin yanında olurlar. Öğretmenler de her konuda gereken yardımı yaparlar.” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

İlçe Ortaokulu öğretmenleri

“Yöneticiler ve öğretmenler tarafından sıcak karşılanır. Her türlü yardım yapılır. Yöneticiler gerekli işlemleri hızlı bir şekilde halleder. Öğretmenler ise sıcak kanlı bir şekilde yeni gelen kişiye yardımcı olur. Öğretmenler tarafından oldukça sıcak karşılanır ve ihtiyaç olursa ellerinden geleni yardımı yaparlar. İdare de mümkün olduğu kadar okula uyum sürecinde yardımcı olmaya çalışır. Yöneticiler de öğretmenler de gelen arkadaşına gereken ilgiyi gösteriyor. Yöneticiler de öğretmenler de çok sıcak davranırlar. Yeni gelen öğretmenler imkan dâhilinde ise

idareciler tarafından tanıştırılır. Yeni gelen öğretmenlerin kolay uyum sağlayabildiği bir okul ortamı mevcut.” (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

Tablo 6: “ Okul ikliminin geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?(Yönetim, öğretmenler, öğrenciler, okul toplumu)?”

Okul ikliminin geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?(Yönetim, öğretmenler, öğrenciler, okul toplumu)		f
İmam Hatip Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Sosyal etkinlikler düzenlenebilir. (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7)	5
2	Yöneticiler iyi niyetli hareket etmeli (Ö1,Ö6)	2
Okul ikliminin geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?(Yönetim, öğretmenler, öğrenciler, okul toplumu)		f
Köy Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Anlayış, yardımlaşma ve empati ile hareket edilmeli (Ö1,Ö3,Ö6)	3
2	Eğitim yenilikçi yapıda olmalı (Ö2,Ö4)	2
3	Okulun bulunduğu mahallenin sakinleri ve velilerde sürece dahil edilmeli (Ö5,Ö7)	2
Okul ikliminin geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?(Yönetim, öğretmenler, öğrenciler, okul toplumu)		f
İlçe Ortaokulu Öğretmen Görüşleri		
1	Etkinlikler düzenlenebilir (Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)	7
2	Eğitim yenilikçi yapıda olmalı (Ö1,Ö)	

Öğretmenlerin; Okul ikliminin geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?(Yönetim, öğretmenler, öğrenciler, okul toplumu)? Sorusuna yüksek frekanslı cevapları incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Sosyal etkinlikler düzenlenebilir”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Anlayış, yardımlaşma ve empati ile hareket edilmeli”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Etkinlikler düzenlenebilir ” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir.

Okul ikliminin geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?(Yönetim, öğretmenler, öğrenciler, okul toplumu)? Sorusuna ilişkin kendi ifadelerinden bir kaç aşağıdaki gibidir.

İmam Hatip Ortaokulu öğretmenleri;

“Düzenli kahvaltılar, yemekler piknikler olmalı. Bunlar pilav şenliği, çorba şenliği şeklinde törenler geleneksel leştirilmelidir. Öğretmenlerin doğum günü cenaze hastalık sünnet doğum vesaire özel günlerinde mutlaka özel ilgilenilmelidir. Okulda öğretmen Veli ve öğrencilerin katılacağı ortak törenler düzenlenmelidir. Yapılan çalışmalarda iyi projelerde mutlaka. Öğretmenleri takdir edilmelidir. Birlikte yapılan sosyal etkinlikler. Birlikte daha çok etkinlik okul dışında.” (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7)

Köy Ortaokulu Öğretmenleri;

“Okul iklimini geliştirmek çok kolay idareden, veliye kadar anlayış, yardımlaşma ve empati. Yapılmayana değil, yapılanı görerek herkesin yaptığı işi istekle yapmasını sağlayabilmek.

Yönetim daha çok öğretmenlere yardım edebilir. Öğretmenler birbirlerini aile gibi görerek.

Birbirlerine anlayış ve liyakatli insan.” (Ö1,Ö3,Ö6)

İlçe Ortaokulu öğretmenleri

“Birlikteliği pekiştirmek amaçlı etkinlikler yapılabilir. Bütün etkenler daha fazla işbirliği içinde olabilir. Okul iklimi özellikle veli ve öğrenci merkezli etkinliklerle iyileştirilebilir.” (Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Araştırmada; Okul iklimi sizce ne anlam ifade ediyor? Kısaca açıklayabilir misiniz? Sorusu sorulduğunda, İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Okuldaki enerjiyi ve sosyal ilişkileri”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Etkileşimli iletişimin olduğu bir ortam”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Kurumda çalışanların uyumunu” cevaplarını yoğunlukta verdikleri görülmektedir. Buna göre okul ikliminin öğretmenler için “ okuldaki enerjiyi ve sosyal ilişkileri, etkileşimli iletişimin olduğu bir ortamı ve kurumla çalışanların uyumu ifade ettiği görülmektedir.

Araştırmada; okulunuza hâkim olan iklim hakkında görüşleriniz nelerdir? (Okulunuzu diğer okullardan ayıran özellikleri de belirtiniz.) Sorusu sorulduğunda İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Sıcak ve samimi bir iklim”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Mutlu ve huzurlu bir iklim”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Uyumlu ve aile sıcaklığı olan bir okul” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir. Buna göre ise okullarda genel olarak hakim olan iklim sıcak ve samimi, mutlu ve huzurlu, uyumlu ve aile sıcaklığı içerisinde.

Araştırmada; okulunuzda öğretmenler arasındaki ilişkiler nasıldır? İşbirliğinin düzeyi hakkında neler söylemek istersiniz? Sorusu sorulduğunda İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “İletişim sıkı ve kuvvetli, işbirliği hakim”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Sevgi- saygı ve güven üçgeninde olumlu”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Dayanışmanın ve işbirliğinin hakim olduğu” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir. Buna göre okullarda öğretmenler arasındaki ilişkiler sıkı ve kuvvetli ve işbirliğinin, sevgi ve saygının hakim olduğu şeklindedir.

Araştırmada; Okulda bir sorunla karşılaştığınızda yönetici ve öğretmenlerin tavırları nasıldır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)? Sorusu sorulduğunda İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “hem yöneticiler hem de öğretmenler açısından anlayışlı ve hakkaniyetli bir şekilde iletişim içinde çözülmeye çalışılır”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “çözüm odaklı ve uyum içerisinde”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “işbirliği içerisinde ve konuşularak çözüme ulaştırılır” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir. Buna göre okullarda herhangi bir sorunla karşılaşıldığında sorunlar genellikle uyum içerisinde ve çözüm odaklı olarak çözülmektedir.

Araştırmada; Okula yeni gelen öğretmenler okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nasıl karşılanır? (Yönetici ve Öğretmenlerin tavırlarını ayrı ayrı yazınız)? Sorusu sorulduğunda İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Sıcak ve Samimi bir şekilde karşılanırlar”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Sıcak ve Samimi bir şekilde karşılanırlar”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Sıcak bir şekilde karşılanırlar ve her türlü yardımcı olunur” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir. Buna göre okullarda yeni gelen öğretmenler samimi ve sıcak bir şekilde karşılanmaktadır.

Araştırmada; Okul ikliminin geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir? (Yönetim, öğretmenler, öğrenciler, okul toplumu)? Sorusu sorulduğunda İmam Hatip Ortaokulu öğretmenlerinin; “Sosyal etkinlikler düzenlenebilir”, köy ortaokulu öğretmenlerinin “Anlayış, yardımlaşma ve empati ile hareket edilmeli”, ilçedeki ortaokul öğretmenlerinin “Etkinlikler düzenlenebilir” cevaplarını ağırlıklı olarak verdikleri görülmektedir. Buna göre okullarda okul ikliminin geliştirilmesi için sosyal etkinlikler düzenlenmeli, anlayış, yardımlaşma ve empati ile hareket edilmelidir.

Tartışma

Yapılan çalışmada (Tofur ve Balıkcı,2018) okul iklimine etki eden olumlu faktörler olarak; moral, samimiyet, kendini işe verme, anlayış gösterme örgüt iklimi boyutları gözetilmiştir. Okul iklimine etki eden olumsuz faktörler olarak; okul çevresinin sosyoekonomik düzeyi, takım çalışması yerine bireyselliğin ön plana çıkması, çalışanlar arasındaki iletişim yetersizliği, yönetimde adalet duygusunun zedelenmiş olması, çalışanların sorumluluk almaktan kaçınmaları, mevzuatın bağlayıcı ve zorlayıcı niteliği durumları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin okul iklimi algılarıyla ilgili yapılan bir diğer çalışmada (Ayık ve Şayir,2014) örgüt iklimi boyutlarından işbirlikçi öğretmen davranışı en yüksek düzeyde algılanan boyut olurken, en düşük düzeyde algılanan boyut ise umursamaz öğretmen davranışı olmuştur.

Yapılan bir araştırmada (İnanır, 2020) samimilik, daha çok okulda sosyal ilişkilerin gelişmişliğine, öğretmenlerin birbirlerine güvendiğine ve birbirlerini desteklediklerine işaret etmektedir. Bu bağlamda öğretmenler birbirlerine daha yakın davranır ve ihtiyaç duydukları yerlerde birbirlerine destek olurlar. Dolayısıyla okulda böyle bir atmosferin öğretmenlerin işleriyle bütünleşmelerine katkı sağlayabileceği, işleriyle bütünleşmiş öğretmenlerin de böyle bir ortamın oluşmasında büyük bir rol oynayabileceği savunulabilir. Başka bir araştırmaya göre (Aydoğan,2019) öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kurumlarındaki diğer öğretmenlerle iletişimlerinin iyi olduğu, mesleki sorunları çözmede ve öğrencilerle ilgili konularda fikir alışverişinde bulunmada iş birliği içerisinde oldukları yargısına ulaşılabilir. Yapılan araştırmaya göre (Cerit, 2009) elde edilen sonuçlardan biri de öğretmenlerin meslektaşlarına güvenin onlarla işbirliği yapmaları üzerinde önemli etkiye sahip olduğudur.

Öneriler

Öğretmenlerin okul iklimi algılarını öğretmenlerin paydaşlarıyla ve okul yöneticileriyle kurduğu sosyal ilişkiler inceleyen bu araştırmanın bulgularına dayanılarak önerilerde bulunulmuştur. İstanbul ili Kartal ilçesi örneğinden yola çıkarak öğretmenlerin okul iklimi algılarını etkileyen birçok faktör olduğu görülmüştür. Bu öneriler;

1. Öğretmenlerin paydaşlarıyla kurduğu sosyal ilişkiler genel olarak olumlu yönde olduğu görülse de öğretmenler arası gruplaşmaların ve bazı öğretmenlerin kopuk davranışlarının öğretmenlerin okul iklimini olumsuz etkilediği görülmektedir. Bu durum giderilmesiyle ilgili başta okul yöneticileri olmak üzere okuldaki tüm üyelere birleştirici bir tutum oluşması için görev düşmektedir.

2. Öğretmenlerin okul yöneticileriyle kurduğu sosyal ilişkilerde ise olumlu görüşlerle birlikte olumsuz tutumlar da dikkat çekmektedir. Okul yöneticilerinin aşırı otoriter ve baskıcı tutumları, öğretmenlerin evrak işleri içinde boğulması, önemli durumlarda kayıtsız kalmaları, mevzuata göre hareket ederken farklı durumlarda insiyatif almaktan kaçınmaları öğretmenlerin okul iklimi algısını olumsuz etkilediği görülmektedir. Katılımcıların bu konudaki önerileri değerlendirilerek yönetici atamalarında liyakate dikkat edilmesi ve yönetici eğitimlerinin bu sorunların çözümünde etkili olacağı düşünülmektedir.
3. Okulların bulunduğu çevre yönünden eşitsizlikler yaşandığı görülmektedir. Şüphesiz bu konuda yaşanan sorunları gidermek kolay bir iş değildir. Eğitimde fırsat eşitliği yaratmanın önemini düşünerek en büyük görevin Milli Eğitim Bakanlığı, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerini söyleyebiliriz.
4. Katılımcıların büyük çoğunluğu öğretmenler ve öğrenciler açısından sosyal faaliyetlerin aidiyet duygusu yaratacağını belirtmiştir. Devlet okulları çoğunlukla maddi imkânsızlıklardan bunu gerçekleştirememektedir. Bu tür faaliyetlerin okul müfredatlarına eklenerek ve gerektiğinde devlet desteğiyle yapılması bir çözüm yolu olabilir.
5. Öğretmenlerin okul iklimi algılarının olumsuz veli davranışlarından da etkilendiği görülmektedir. Okul idaresi başta olmak üzere toplumda öğretmene gösterilen saygının artırılması büyük önem taşımaktadır.
6. Okul iklimi kavramı konusu ülkemizde son yıllarda araştırmalara konu olmaya başlamıştır. Bu konuda yapılan araştırmalar yeterli düzeyde değildir. Ancak okul iklimi okulun gelişimi açısından en önemli kavramlardan biridir ve bu konuda yapılan araştırmalar büyük önem taşımaktadır. Okul iklimi farklı boyutlarda incelenen bir kavram olduğundan çok farklı araştırmalar yapmak için uygundur. Ülkemizde bu konuda yapılan araştırmalarda da daha çok okul yöneticileri ve öğrenci başarısı üzerine yoğunlaşıldığını görmekteyiz. Okul ikliminin farklı boyutlarda değerlendiren araştırmalar yapılmasının okulun gelişimine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aydın, S. (2019). *Öğretmenlerin görüşlerine göre okul yöneticilerinin yönetim süreçlerini kullanma becerilerinin okul iklimine etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Aydoğan, İ. (2019). *Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordayıcısı olarak okul iklimi algıları*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ayık, A., Ahmet, A., Savaş, M., & Çelikel, G. (2014). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin okul iklimi ve örgütsel güven algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(27), 203-220.
- Ayık, A., & Şayir, G. (2014). Okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışları ile örgüt iklimi arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 253-279.
- Avşar, D. (2019). *Okul ikliminin işe yabancılaşma düzeyine etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bedford, B. (1988). School effectiveness characteristics and student achievement: a study of relationships in georgia middle schools. *Middle School Research Selected Studies*, 13(1), 72-84
- Cerit, Y. (2009). Öğretmenlerin örgütsel güven düzeyleri ile işbirliği yapma düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 637-657.
- Ekşi, F. (2006). *Rehber öğretmenlerin okul iklimi algıları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güçlü, N. (2003). Örgüt kültürü. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 148-159.
- Halpin, A. W., & Croft, D. B. (1963). The organizational climate of schools. *Midwest Administration Center Administrator's Notebook*, 9(7), 1-7.
- Hayes, A. E. (1973). *A Reappraisal of the Halpin-Croft Model of the Organizational Climate of Schools*. Paper presented at American Educational Research Association Annual Meeting.
- Helvacı, M.A. & Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 42-61.

- Hoy, W. K., & Hannum, J. W. (1997). Middle school climate: an empirical assessment of organizational health and student achievement. *Educational Administration Quarterly*, 33(3), 290-311.
- Hoy, W. K., & Sweetland, S. R. (2000). School characteristics and educational outcomes: toward an organizational model of student achievement in middle schools. *Educational Administration Quarterly*, 36(5), 703-729.
- Işık, E., & Semerci, Ç. Nitel Araştırmalarda Veri Üçgenlemesi Olarak Odak Grup Görüşmesi, Bireysel Görüşme ve Gözlem. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(3), 53-66.
- İnanır, B. (2020). *Öğretmenlerin işle bütünleşme düzeyleri ile okul iklimi ve öğretmen liderliği arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karcioğlu, F. (2001). Örgüt kültürü ve örgüt iklimi ilişkisi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1), 265-283.
- Owens, R. G., & Steinhoff, C. R. (1969). A study of relationships between the organizational climate index and the organizational climate description questionnaire. *Educational Research Association of New York State*, 69(5), 1-6.
- Özdemir, S., Sezgin, F., Şirin, H., Karip, E., & Erkan, S. (2010). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 213-214.
- Pace, C. R., & Stern, G. G. (1958). An approach to the measurement of psychological characteristics of college environments. *Journal of Educational Psychology*, 49(5), 269-277.
- Selçuk, M. (2016). *İlk ve ortaokul öğretmenlerinin okul iklimi algıları ile iş motivasyonları arasındaki ilişki*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Sönmez, H. (2018). *Okul müdürlerinin motivasyonel dil kullanımı ile öğretmenlerin okul iklimi algısı arasındaki ilişki*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- TDK Sözlük. (2020). Algı. <https://sozluk.gov.tr> adresinden 20.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Topcu, İ. (2019). *Okul iklimi ve kültürü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Uzun, T., & AYIK, A. (2016). Okul Müdürlerinin İletişim Becerileri İle Öğretmenlerin Genel ve Örgütsel Sinizm Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 12(2).
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112).